

AFGØRELSE

(Naturgasforsyning)

energi

KLAGENÆVNET

Frederiksborggade 15

1360 København K

Tlf 33 95 57 85

Fax 33 95 57 99

www.ekn.dk

ekn@ekn.dk

KLAGE FRA DONG A/S, Hørsholm og Gasgruppen v/ Energi Viborg
A/S, Viborg over

AFGØRELSE FRA Energitilsynet af 15. marts 2002 og af 28. oktober 2002
OM priser for benyttelse af DONG Naturgas A/S' transmissi-
onssystem

25. august 2003
J.nr. 31-2 og 31-3
Eksp.nr.: 12066
CAM

NÆVNETS Nævnensformand, cand.jur. Jørgen Nørgaard
SAMMEN- Næstformand, professor dr.polit. Chr. Hjorth-Andersen
SÆTNING Professor, dr. scient. adm. Ole Jess Olsen
I SAGEN Centerdirektør John Bendix
Fhv. direktør Jørgen Ancher Høy

Sagerne er indbragt for Energiklagenævnet ved skrivelse af 12. april 2002 fra DONG A/S (herefter DONG) med klage over Energitilsynets afgørelse af 15. marts 2002 og ved skrivelse af 22. november 2002 med foreløbig klage fra Energi Viborg A/S på vegne af Gasgruppen samt ved skrivelse af 27. januar 2003 med uddybet klage fra Energi Viborg på vegne af Gasgruppen over Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002.

Gasgruppen består af Akzo Nobel Salt, Brdr. Hartmann, Cheminova og CP Kelco samt Hjørring, Silkeborg, Sønderborg og Viborg Kraftvarmeværker.

Energitilsynet fremsendte den 26. september 2002 en redegørelse for de faktiske og retlige omstændigheder ved tilsynets afgørelse af 15. marts 2002 og tilsynets bemærkninger til den af DONG indgivne klage. Redegørelsen blev forelagt DONG, som ved skrivelse af 12. november 2002 fremkom med selskabets replik. Replikken blev sendt til Energitilsynet ved brev af 26. november 2002 som efterfølgende fremkom med duplik af 20. december 2002.

Energiklagenævnet modtog 14. november 2002 en anmodning fra Energi Viborg af 26. juni 2002 til Energitilsynet om aktindsigt i DONGs klageskrift i den for Energiklagenævnet verserende sag. Nævnet imødekom efter at have

hørt DONG den 18. december 2002 anmodningen efter udeladelse af visse fortrolige oplysninger.

Energitsynet fremsendte 27. marts 2003 en redegørelse for de faktiske og retlige omstændigheder ved tilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 og tilsynets bemærkninger til den af Gasgruppen indgivne klage. Redegørelsen blev forelagt Energi Viborg, som ved skrivelse 9. maj 2003 afgav bemærkninger hertil.

Energi Viborg anmodede i forbindelse med den foreløbige klage af 22. november 2002 Energiklagenævnet om sambehandling af selskabets klage med klagen af 12. april 2002 fra DONG. Anmodningen blev lagt til grund af Energiklagenævnet i den videre skriftveksling. Energitsynets redegørelse af 27. marts 2003 samt den foreløbige klage fra Energi Viborg A/S og selskabets uddybede klage af 27. januar 2003 blev forelagt DONG, som ved skrivelse af 6. maj 2003 afgav bemærkninger dertil.

25. august 2003
J.nr. 31-2 og 31-3
Eksp.nr.: 12066
CAM

Side 2 af 27

Mundtlig forhandling af begge klagesager for nævnet fandt sted 11. juni 2003. Forud herfor havde Kammeradvokaten v/advokat Sune Fugleholm på vegne af Energitsynet sammenfattet Energitsynets synspunkter i et notat med tilhørende materialesamling. Ved den mundtlige forhandling fremlagde advokat Anders Stubbe Arndal, Kromann Reumert, på vegne af DONG teksten til sit indlæg samt Energitsynets sammenfattende notat med tilføjelse af DONGs bemærkninger. Gasgruppen, nu tillige repræsenteret v/advokat Per Hemmer, Bech-Bruun Dragsted, fremlagde ligeledes et sammenfattende notat bilag indeholdende Gasgruppens påstande.

Efter den mundtlige forhandling fremkom Gasgruppen v/Energi Viborg 23. juni 2003 med yderligere oplysninger til sagen. DONG og Energitsynet afgav bemærkninger hertil 10. resp. 21. juli 2003.

I. Afgørelserne

Energitsynets afgørelse af 15. marts 2002 vedrørende DONG's transmissionstariffer

Fra Energitsynets afgørelse af 15. marts 2002 citeres:

"Energitsynet har den 15. marts 2002 behandlet DONG Naturgas A/S' priser for benyttelse af selskabets transmissionssystem.

Energitsynet vedtog at meddele DONG Naturgas A/S, at Energitsynet i medfør af naturgasforsyningslovens § 38, stk. 2, finder, at DONG Naturgas A/S' budgetterede indtægter for 2001 hidrørende fra transportbetaling ved adgang til selskabets transmissionssystem overstiger en beregnet ramme for rimelige omkostninger forbundet med selskabets virksomhed i

2001, herunder omkostninger forbundet med en rimelig forrentning af den i selskabet investerede kapital, med 14 %, jf. § 38, stk. 1.

At Energitilsynet i medfør af naturgasforsyningslovens § 38, stk. 2, finder, at DONG Naturgas A/S' budgetterede indtægter for 2001 hidrørende fra betaling for nødforsyning ved adgang til selskabets transmissionssystem overstiger en beregnet ramme for rimelige omkostninger forbundet med selskabets virksomhed i 2001, herunder omkostninger forbundet med en rimelig forrentning af den i selskabet investerede kapital, med 6 %, jf. § 38, stk. 1.

At Energitilsynet finder, at de anmeldte tariffer for adgang til DONG Naturgas A/S' transmissionssystem, herunder henholdsvis transporttarif og nødforsyningsbetaling, er i strid med naturgasforsyningslovens § 38, stk. 1, 2. punktum, idet prisfastsættelsen ikke afspejler selskabets omkostninger, herunder omkostninger til en rimelig forrentning af den i selskabet investerede kapital.

At det i medfør af naturgasforsyningslovens § 41, stk. 1, pålægges DONG at ændre henholdsvis transporttarif og betaling for nødforsyning ved adgang til selskabets transmissionssystem, således at selskabets priser kommer i overensstemmelse med lovens § 38, stk. 1.

At det i medfør af naturgasforsyningslovens § 41, stk. 1 pålægges DONG at ændre sine priser med virkning senest fra den 1. maj 2002 efter drøftelse med Energitilsynets sekretariat og under hensyntagen til selskabets regnskab for 2001 samt budgetter for 2002.

At der ikke med afgørelsen er taget stilling til mulighederne for en fortsat effektivisering af driften, men at dette vil indgå i Energitilsynets løbende vurdering af priser for transmissionsydelser i de kommende år.

Begrundelsen for afgørelsen fremgår af vedhæftede notat. I notatet er endvidere redegjort for de faktiske omstændigheder, som er tillagt betydning for afgørelsen."

Fra indledningen i det til afgørelsen af 15. marts 2002 hørende notatet citeres:

"1. DONG Naturgas A/S (DONG) har med brev af 1. oktober 2001 anmeldt transmissions- og nødforsyningstariffer for 1-årige standardaftaler ved anvendelse af selskabets transmissionsnet med ikrafttrædelse den 1. oktober 2001. Selskabet har endvidere med brev af 3. december 2001 anmeldt en ændret betaling for nødforsyning gældende fra 1. december 2001.

25. august 2003
J.nr. 31-2 og 31-3
Eksp.nr.: 12066
CAM

Side 3 af 27

2. Ifølge DONG har selskabet fastsat de anmeldte tariffer med udgangspunkt i omkostningerne ved transmission. Samtidig har selskabet taget udgangspunkt i priser for transmissionsydelse på tilsvarende udenlandske markeder, hvilket ifølge DONG indebærer fastsættelse af priser, der er lavere end de omkostningsberettigede.

3. Selskabet har beregnet en underdækning for DONG Naturgas for perioden 1977-2000, der efter selskabets opfattelse kan indregnes i de kommende års priser i medfør af naturgasforsyningslovens § 38. En del af underdækningen vedrører selskabets transmissionsaktiviteter.

4. I Energitilsynets vurdering af rimeligheden af DONG's priser for benyttelse af transmissionssystemet i medfør af naturgasforsyningslovens § 38 indgår en række overvejelser. Tilsynet finder ikke, at udkast til åbningsbalancer og budgetter fra DONG's interne regnskaber for bl.a. selskabets transmissionsenhed udarbejdet i medfør af naturgasforsyningslovens § 47 kan stå alene som grundlag ved vurderingen af, hvorvidt transmissionstarifferne er fastsat under hensyntagen til selskabets omkostninger. Det skyldes bl.a., at anlægsaktiverne i åbningsbalancen er værdiansat ud fra selskabets forventninger til disses indtjening – hvilket netop er genstand for tilsynets vurdering.

5. Tilsynet har som grundlag for vurderingen af, hvorvidt prisfastsættelsen er i overensstemmelse med naturgasforsyningslovens bestemmelser, beregnet omkostningsrammer for DONG's transmissionsenhed for 2001 dækkende rimelige omkostninger ved selskabets transmissionsaktiviteter. Disse omkostningsrammer sammenlignes med DONG's budgetterede indtægter for 2001.

6. En beregnet omkostningsramme for 2001, hvor der ikke indgår en betragtning vedrørende ejernes hidtidige forrentning af den investerede kapital i DONG Naturgas, udgør 808 mio. kr. Sammenlignet med DONG's budgetterede indtægter for 2001 på 1.039 mio. kr., er DONG's aktuelle prisniveau højere.

7. Lovens § 38, stk. 1, indebærer, at priserne for transmissionsydelse fastsættes under en hensyntagen til ejernes hidtidige forrentning af den investerede kapital. Energitilsynet har på denne baggrund beregnet en korrigeret omkostningsramme for 2001, hvori indgår en forrentning af en (forhøjet) egenkapital, som denne ville have været, hvis ejerne hidtil havde opnået en rimelig forrentning af den investerede kapital i perioden 1977-2000.

25. august 2003
J.nr. 31-2 og 31-3
Eksp.nr.: 12066
CAM

Side 4 af 27

8. Den korrigerede omkostningsramme udgør herved 933 mio. kr., hvorved omkostningsrammen for DONG Transmission skal nedsættes med 106 mio. kr. i forhold til selskabets budget for 2001, hvis ikke indtægterne skal overstige den beregnede omkostningsramme. Det svarer til en nedsættelse af omkostningerne på 10 %.

9. Tilsynet har i sine beregninger anvendt en anden metode og en anden forrentning af den investerede kapital, end der ligger til grund for DONG's anmeldte tarif. Centralt for Energitilsynets resultat er størrelsen på den forrentning, som selskabet med rimelighed kan indregne i priserne. Energitilsynet estimerer, at selskabsøkonomisk forrentning på 7,4% af kapitalen er rimelig når der tages hensyn til risikoen ved de aktiviteter som sker i DONG Transmission. Heraf udgør forrentningen af egenkapitalen 8,3 %.

25. august 2003
J.nr. 31-2 og 31-3
Eksp.nr.: 12066
CAM

10. Beregningerne hviler på en række antagelser, der indebærer, at de fundne resultater er behæftet med en vis usikkerhed. Usikkerheden er dog ikke så stor, at den kan begrunde det aktuelle prisniveau.

Side 5 af 27

11. Til grund for beregningsresultaterne ligger endvidere en række skøn foretaget af Energitilsynet. Her kan nævnes, at tilsynet har lagt danske erfaringer med investeringsafkast, og en konkret vurdering af de risici som DONG Transmission er udsat for, til grund for den anvendte forrentningsstørrelse.

12. Endvidere har tilsynet ikke tillagt det statslige ejerskab af DONG betydning for vurderingen af risikoforholdene og dermed for forrentningens størrelse. Endelig er anvendt samme forrentningsstørrelse (målt ved et risikotillæg) i hele perioden fra tidspunktet for det første statsindskud i 1977 frem til 2001 ved indregning af en rimelig forrentning af den anvendte kapital i priserne. Energitilsynet har således indregnet et skøn for en forrentning, der svarer til den forrentning, som en virksomhed på et tilsvarende kommercielt marked vil opnå.

13. Det er Energitilsynets opfattelse, at den anvendte metode ved opgørelse af forrentning som helhed giver DONG en rimelig forrentning af den investerede kapital.

14. Ifølge naturgasforsyningslovens § 38 må DONG's tariffer ikke overstige priserne i andre lande i væsentlig grad. Sammenligninger af transportpriser foretaget af Energitilsynet og EU-kommissionen viser, at de anmeldte tariffer ikke på dette punkt er i strid med § 38.

15. Energitilsynet lægger her til grund, at transmissionstariffer i andre lande ikke indeholder en betaling for nødforsyning svarende til den dan-

ske. Herved udelades nødforsyningstariffen, der udgør 10-44 % af den samlede transmissionspris (afhængig af afbrydelighed), af de internationale sammenligninger. De konkrete sammenligningsresultater afhænger dog af valg af landesammensætning, transporttype, valg af gennemsnit m.v.

16. Sammenfattende finder Energitilsynet, at DONG's anmeldte tariffer for anvendelse af transmissionssystemet er i strid med naturgasforsyningslovens § 38, stk. 1, idet prisfastsættelsen ikke tager hensyn til selskabets omkostninger, herunder omkostninger til en rimelig forrentning af den i selskabet investerede kapital.

17. I forlængelse heraf pålægges DONG at nedsætte sine priser, således de er i overensstemmelse med rimelige omkostninger forbundet med transmissionsvirksomhed.

18. Prisændringen bør ske under hensyntagen til selskabets regnskab for 2001 og budget for 2002.”

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 6 af 27

Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 vedrørende klagen fra Gasgruppen over DONG's transmissionstariffer

Gasgruppen indgav med brev af 17. maj 2001 en klage til Energitilsynet over DONG's transmissionstariffer. Gruppen fandt at DONG's opskrivning af anlægsaktiverne ultimo 1999 ikke burde indgå i grundlaget for beregningen af transmissionstarifferne, og at disse skulle fastsættes på basis af selskabets omkostninger, men uden indregning af forrentning af indskudskapital. Klagen blev 5. februar 2002 uddybet med en rapport udarbejdet af konsulentfirmaet SRC International A/S, Birkerød. Konklusionen i rapporten var, at DONG's ejere frem til ultimo 2000 udover en forrentning på diskontoen + 3 % havde opnået en overdækning på 700 mio. kr.

Fra Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 citeres:

”[.....]

Energitilsynet har truffet afgørelse om transmissionstarifferne den 15. marts 2002, hvorefter DONG blev pålagt at sætte tarifferne ned. Afgørelsen er allerede blevet fremsendt til Gasgruppen.

Ved afgørelsen har Energitilsynet blandt andet ikke fundet grundlag for at anvende de af DONG fastsatte værdier af anlægsaktiverne ved vurderingen af tarifferne. Det skyldes, at aktiverne blev værdiansat ud fra en forventning om den fremtidige indtjening, og det var netop denne indtjening, som Energitilsynet skulle tage stilling til.

Energitilsynet er derfor som udgangspunkt enig med Gasgruppen i, at den opskrevne værdi af aktiverne i DONG Transmission på ca. 6,8 mia. kr. ikke skal danne grundlag for tariffernes størrelse.

Herudover har Energitilsynet gennemgået beregningerne foretaget af SRCI. Tilsynet finder at den i rapporten anvendte metode kan benyttes i forhold til at vurdere ejerens hidtidige forrentning/over-/underdækning af indskudskapitalen i DONG Naturgas A/S.

Energitilsynet har i afgørelsen af 15. marts 2002 også foretaget en beregning af over-/underdækningen i DONG Transmission, og anvender grundlæggende samme metode som SRCI om end delvis andre parametre og talstørrelser.”

[.....]

”Resultatet af tilsynets beregning er således, at ejeren af DONG Transmission har fået en overdækning på ca. 300 mio. kr. SRCI har som nævnt beregnet en overdækning for hele DONG Naturgas A/S på ca. 700 mio. kr. Når man tager i betragtning, at investeringsomfanget i DONG Transmission har været ca. 47% af omfanget i hele DONG Naturgas A/S og fordeler overdækningen jævnt SRCI’s beregninger herefter, ligger Energitilsynets og SRCI’s resultater ikke særligt langt fra hinanden.

Energitilsynet er således enig med Gasgruppen i, at ejeren af DONG Naturgas A/S og herunder DONG Transmission allerede pr. ultimo 2000 har opnået en rimelig forrentning af indskudskapitalen. DONG har argumenteret for, at der er tale om en underdækning, som selskabet kan indregne i transmissionstarifferne i årene fremover, men det er Energitilsynet – på lige fod med Gasgruppen – altså ikke enige i.”

[.....]

”Beregningen af egenkapitalen, som er beskrevet ovenfor, gav et resultat på 3,3 mia. kr., og det samlede forrentningsgrundlag – inklusiv fremmedkapital – kom dermed til at udgøre ca. 4,9 mia. kr.

Som det fremgår, kommer Energitilsynet altså frem til et højere forrentningsgrundlag end de ca. 2 mia. kr., som var værdien af DONG Transmission’s anlægsaktiver før den foretagne opskrivning, og som efter Gasgruppens mening skal være forrentningsgrundlaget, da investor har fået en rimelig forrentning, jf. SRCI’s beregninger.

Energitilsynets forrentningsgrundlag er naturligvis først og fremmest beregnet ud fra de faktorer, som tilsynet vurderer skal gælde og som tilsynet er pålagt at tage hensyn til, herunder i særdeleshed, at investor skal have mulighed for en rimelig forrentning af hele den investerede kapital. Da der i flere henseender er tale om konstruerede beregninger, vil grundlaget

25. august 2003
J.nr. 31-2 og 31-3
Eksp.nr.: 12066
CAM

Side 7 af 27

desuden også være behæftet ved en vis usikkerhed set i forhold til et "sandt" forrentningsgrundlag.

[.....]

"Der er også forskel i SCRI's og Energitilsynets renteantagelser. Forskellen i rentesats betyder, at såfremt Energitilsynet havde anvendt samme metode som SCRI, ville forrentningsgrundlaget blive ca. 1 mia. kr. mindre.

Det er fortsat tilsynets vurdering, at den anvendte rentesats i afgørelsen af 15. marts 2002 har det rette niveau set i forhold til de risici, som DONG Transmission er udsat for. Der er i afgørelsen nøje argumenteret herfor.

Sammenfattende skal Energitilsynet konstatere, at det afgørende i vurderingen af DONG's transmissionstariffer jævnfør afgørelsen af 15. marts 2002 ikke har været en vurdering af over-/underdækningen/nutidsværdien af investeringen i selskabet.

Det afgørende har været at beregne en omkostningsramme og herunder få fastlagt forrentningsgrundlaget under de gældende og delvis pålagte forudsætninger. Det har resulteret i et forrentningsgrundlag på 4,9 mia. kr. og en efterfølgende tarifnedsættelse på 12 %.

Da Energitilsynet ikke har lagt afgørende vægt på en nutidsværdibetraktning, og da tilsynet i øvrigt er enig med Gasgruppen i, at der er tale om en overdækning, er det samlet set tilsynets opfattelse, at SRCI's beregninger af over-/underdækningen i DONG Naturgas A/S ikke tilfører noget afgørende nyt i forhold til afgørelsen af 15. marts 2002.

Udover den vurdering af DONG's transmissionstariffer, som Energitilsynet løbende skal foretage, vil tilsynet således ikke foretage sig yderlige i sagen. [.....]"

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 8 af 27

II. Klager, skriftveksling og mundtlig forhandling

(i) Skriftveksling og mundtlig forhandling vedrørende DONG's klage

1. Klage af 12. april 2002 fra DONG

For Energiklagenævnet har DONG Naturgas A/S principalt nedlagt påstand om, at Energitilsynet skal anerkende, at DONGs anmeldte tariffer er rimelige, jf. naturgasforsyningslovens § 38, og subsidiært at Energitilsynets afgørelse af 15. marts 2002 ophæves.

Til støtte herfor gør selskabet følgende hovedanbringender gældende:

at Energitilsynets opgørelse af omkostningselementet ”*et rimeligt afkast af den i selskaberne i investerede kapital*” ikke er i overensstemmelse med naturgasforsyningslovens § 38, idet:

- Energitilsynets metode til opgørelse af ”*et rimeligt afkast af den i selskaberne investerede kapital*” er ikke i overensstemmelse med loven og dens forarbejder, og at
- Energitilsynets skønnede niveau for forrentning af fremmed- og egenkapital er for lavt set i forhold til en sammenligning med relevante sammenligningsgrundlag og derfor ikke sikrer ”*et rimeligt afkast af den i selskaberne investerede kapital*”.

Hvad angår metoden, er det efter DONGs opfattelse forudsat i naturgasforsyningsloven og dens forarbejder, at den underdækning, der kan opgøres ved en rimelig forrentning af den investerede kapital i DONG, skal kunne indregnes i den fremtidige prissætning. Energitilsynets metode sikrer ifølge DONG ikke en tilbagebetaling af hele den investerede kapital tillagt en rimelig forrentning efter nutidsværdimetoden (NPV). Metoden er derfor ifølge DONG ikke i overensstemmelse med de prisfastsættelsesprincipper, der kan udledes af naturgasforsyningslovens § 38.

Nutidsværdimetoden indebærer ifølge DONG, at de investerede beløb ikke blot forrentes, men tillige tilbagebetales investor i løbet af projektperioden. Tilsynets opgørelse tager derfor ikke hensyn til en for transmissionsvirksomheden beregnet underdækning på 2520 mio. kr., hvor de kumulerede årlige indtægter sammenholdes med de af selskabet beregnede årlige omkostninger, og som fordelt over transmissionsnettets forventede restlevetid på 23 år er indregnet i budgettet for 2001 med 110 mio. kr.

Hvad angår niveauet for et rimeligt afkast påpeger DONG, at Energitilsynets skøn over det tilladte afkast af den i DONG investerede kapital, der skal sikre ”et rimeligt afkast”, ligger væsentligt under tilsvarende afkast, der er godkendt af andre europæiske priskontrolmyndigheder for gastransmissions-selskaber og estimeret for DONG af konsulentfirmaet The Brattle Group Ltd., London.

Energitilsynet fastlægger en vægtet kapitalomkostning i form af en sammenvejede forrentningssats efter inflation på (real WACC – weighted average cost of capital) på 4,9 % (7,4% - 2,5 %). Til sammenligning hermed har myndighederne i UK, Irland og Italien fastlagt en real WACC for gastransmission på henholdsvis 6,25 %, 6,5% og 7,9%, medens The Brattle Group har beregnet en real WACC for DONG på 7,7%.

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 9 af 27

Efter DONGs opfattelse er Energitilsynets opgørelse af den tilladte forrentning af den investerede kapital i DONG for lav, hvilket skyldes følgende forhold:

- Energitilsynets opgørelse af en generel markedsrisikopræmie (2,8 %), der danner udgangspunkt for fastsættelsen et risikotillæg til en risikofri obligationsrente ved fastsættelsen af forrentningssatsen for egenkapital, ligger under det interval som bl.a. andre europæiske priskontrolmyndigheder ligger inden for (3,5 – 6,0 %)
- Tilsvarende gælder tilsynets opgørelse af en række beregningsfaktorer vedrørende DONG's specifikke risikoforhold uden at dette er begrundet i disse forhold.
- Det samme gælder tilsynets opgørelse af det tillæg til den risikofrie rente (0,5 %), der afspejler risikoen ved kreditgivning til DONG set i forhold et interval på 1,5 – 1,9 % andetsteds.

Forskellene i opfattelsen af en rimelig forrentning kan efter selskabets opfattelse primært henføres til opgørelsen af risikotillægget for egenkapitalen (1,1 %) og i mindre grad for fremmedkapitalen. Sammenfattende gør selskabet gældende at de anmeldte tariffer har et rimeligt niveau med et afkast af den investerede kapital, som er lavere ved det afkastkrav, der er godkendt af den engelske priskontrolmyndighed, og som er det laveste i Europa.

2. Energitilsynets svarskrift af 26. september 2002

Tilsynet anfører om det juridiske grundlag, at det efter naturgasforsyningslovens § 38 har kompetence til at beregne omkostninger for DONG's transmissionsenhed for 2001 dækkende rimelige omkostninger, og med baggrund i en sammenligning med det nødvendige omkostningsniveau og de af selskabet budgetterede indtægter foretage en vurdering af hvorvidt selskabets tariffer er rimelige. Overordnet skal tilsynet vurdere overholdelsen af 2 forhold:

- Tarifferne må ikke i væsentlig grad overstige prisniveauet på tilsvarende markeder.
- Omkostninger ved driften skal svare til en effektiv drift af disse, og der skal kunne opnås et rimeligt afkast af den i selskaberne investerede kapital.

Om det første forhold anføres, at tilsynet i sagen har foretaget en meget omhyggelig international prissammenligning og er kommet frem til den konklusion, at DONG's transmissionstariffer ikke ligger væsentligt over tariffniveauet i andre i EU.

Om det andet forhold oplyses indledningsvist at tilsynet ved vurderingen af omkostningerne har opstillet en model for en omkostningsramme, som korrekt udformet giver DONG mulighed for at drive virksomheden og finansiere de nødvendige investeringer. Modellen oplyses at være inspireret af indtægtsrammereguleringen af de danske eltransportsselskaber og af de metoder, som anvendes af udenlandske myndigheder. Medens der for så angår

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 10 af 27

infrastrukturomkostninger, drifts- og vedligeholdelsesomkostninger og afskrivninger alene er tale om beregningsforudsætninger, idet tilsynet ikke har foretaget en egentlig prøvelse af omkostningerne, oplyses omkostningerne til afskrivning og forrentning af kapital at have været det store omdrejningspunkt i beregningen af DONG's omkostningsramme. Denne post udgør ca. 39 % af omkostningerne.

Om det af Energitilsynet opstillede forrentningsgrundlag fremhæves, at det ikke har kunnet fastlægges med udgangspunkt i den interne åbningsbalance for DONG's transmissionsenhed p.gr. af det af selskabet anvendte værdiansættelsesprincip. Tilsynet har derfor efter det i loven indeholdte princip om opnåelse af et rimeligt afkast af hele den investerede kapital beregnet en egenkapital, som denne ville have været hvis ejerne havde opnået en rimelig forrentning gennem perioden, ved at foretage en fremskrivning af værdien af statens indskud i DONG Naturgas A/S fra 1977 frem til og med 2000. De akkumulerede fremskrevne indskud er blevet fratrukket de fremskrevne udbyttebetalinger, som er blevet udbetalt hvert år siden 1993, og indskud og udbytter er blevet fremskrevet med en rimelig forrentning, sådan at et års indtægter medtages i næste års forrentningsniveau (renters rente). Den således beregnede "regulatoriske egenkapital" opgøres til 3.348 mio. kr.

Tilsynet afviser at en nutidsværditest som anført af DONG udviser en betydelig underdækning. Med udgangspunkt i den af tilsynet foretagne kapitalopgørelse har tilsynet tværtimod beregnet en overdækning på knap 300 mio. kr., som ikke kan indregnes i tariffene, da kunderne derved vil komme til at betale to gange for en rimelig forrentning af indskuddene. I Energitilsynets beslutningsnotat anføres i pkt. 277, at tilsynets og DONG's beregning af over-/underdækning i DONG Transmission tyder på, at det især er størrelsen af forrentningssatsen og ikke valg af metode, der er afgørende for resultatet af tilsynets rimelighedsvurdering af transmissionspriserne.

I svarskriftet afviser tilsynet endvidere at nutidsværdimetoden følger af naturgasforsyningslovens § 38, idet der i investeringsteorien findes andre metoder til at sikre investeringers rentabilitet, og at lovgiver ikke har pålagt Energitilsynet at anvende en bestemt opgørelsesmetode. Endelig kommenterer tilsynet DONG's kritik af de enkelte beregningsforudsætninger ved opgørelsen af den anvendte forrentningssats.

3. DONG's replik af 12. november 2002

Til kritikken af niveauet for et rimeligt afkast anfører DONG fortsat, at det er selskabets opfattelse, at afkastet af den i transmissionsinfrastrukturen investerede kapital ikke skal adskille sig væsentligt mellem de enkelte EU-lande.

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 11 af 27

Sammenligning med prisniveau i andre EU-lande er direkte forudsat i naturgasforsyningslovens forarbejder. DONG finder derfor, at den foretagne sammenligning er både relevant og nødvendig. Når det af Energitilsynet fastsattes afkast markant afviger fra det, der er godkendt af andre regulatorer i EU, skyldes det, at Energitilsynet på alle parametre, der indgår i vurderingen af rimeligheden af afkastet på den i DONG investerede kapital, vælger værdier, som ligger betydeligt under de værdier, der er anvendt i andre lande og andre relevante tilfælde. DONG anerkender at Energitilsynet ved vurderingen af et rimeligt afkast skal udøve et skøn, men finder ikke at Energitilsynet har påvist særlige forhold vedrørende DONGs virksomhed, der kan begrunde disse afvigelser.

DONG kritiserer i replikken Energitilsynets metode ved opgørelsen af de historiske indskud i DONG for at være inkonsistent ved i renteberegningerne at blande en ex ante tilgang (beregningsmodellens udgangspunkt) med en ex post tilgang ved fastsættelsen af det gennemsnitlige markedsrisikotillæg til den risikofrie rente (renters rente). Selskabet anfører at sidstnævnte tilgang konsekvent anvendt må føre til brug af faktiske historiske renter med den følge, at de forrentede kapitalindskud beløber sig til 14 mia. kr., hvilket skal sammenholdes med tilsynets beregning (7 mia.) og DONG's opgørelse (12 mia. kr.).

I replikken kommenteres endelig tilsynets specifikke bemærkninger i svarskriftet.

4. Energitilsynets duplik af 20. december 2002

Energitilsynet fremhæver som noget særegent for DONG i forhold internationale anvendelser at kapitalomkostningsmodellen, at der ikke kan tages udgangspunkt i selskabets seneste regnskab som følge af lovens forudsætning om en rimelig historisk forrentning af den investerede kapital. Tilsynet har derfor været nødt til at foretage en særlig beregning af de historiske indskuds og udbetalingers værdi over en længere årrække frem til i dag, hvor renteantagelserne primært får betydning. Tilgangen til fastsættelsen af renten har imidlertid været ex ante tilgang ved at bygge på en privat investors overvejelser som de ville have set ud i slutningen af 70'erne, hvis investoren skulle have opnået et rimeligt afkast af investeringerne i 2001. En rendyrket ex post tilgang – som tilsynet ikke anbefaler – vil i øvrigt kræve, at man tog hensyn til statens rolle som ejer, den tidligere lovgivning med eneret osv.

Til kritikken af niveauet for et rimeligt afkast, bemærker Energitilsynet, at der ved vurderingen af transmissionspriserne må tages udgangspunkt i de individuelle forhold, som gælder for det enkelte transmissionsselskab. Endvidere må det ifølge tilsynet betegnes som en for vid fortolkning af naturgasforsyningslovens § 38 samt dens forarbejder, at alle transmissionsselskaber i EU skal have tilladt identiske rentestørrelser, som anført af DONG.

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 12 af 27

I duplikken kommenteres endelig de specifikke bemærkninger i DONG's replik.

5. DONG's bemærkninger af 6. maj 2003

DONG er enig med Energitilsynet i, at det af Gasgruppen i sag 31-3 anførte ikke tilfører sagen noget væsentligt nyt i forhold til Energitilsynets afgørelse af 15. marts 2002.

DONG finder endvidere, at selskabets synspunkter om forrentningsniveau er blevet yderligere bestyrket, idet den franske regulator siden DONG indsendte sit klageskrift har anbefalet, at WACC for det franske gastransmissionselskab bør være 7-8 %, hvor Energitilsynet anvender 4,9%. Derudover har IT- og Telestyrelsen fastsat det generelle markedsrisikotillæg til 3,75 %, hvor Tilsynet anvender 2,8%. DONG anfører endelig, at det generelle markedsrisikotillæg som bekendt er uafhængigt af selskabs- og branchespecifikke forhold.

6. DONGs og Energitilsynets efterfølgende indlæg og mundtlig forhandling

Ved den mundtlige forhandling gjorde DONG bl.a. gældende, at DONG ikke finder, at Energitilsynet med sin afgørelse har påvist eller sandsynliggjort, at de af DONG anmeldte tariffer er urimelige som følge af, at omkostningselementet "et rimeligt afkast" skulle være urimeligt højt. DONG finder det endvidere godtgjort ved inddragelse af udenlandske sammenligningsgrundlag, anerkendte eksperter og konsistent anvendelse af de almindeligt anerkendte økonomiske modeller, at DONG med de anmeldte tariffer alene vil opnå et afkast, der ligger under det laveste relevante sammenligningsgrundlag. De anmeldte tariffer er ikke baseret på en fast antagelse om et bestemt afkast, idet der efter DONG's opfattelse er rigelig omkostningsmæssig dækning for dem. Beregningerne var derimod foretaget med det i England godkendte afkast som det laveste kendte, faktisk tilladte afkast for naturgastransmissionsvirksomhed.

Til spørgsmålet om fortolkningen af naturgasforsyningslovens § 38 tilføjede DONG, at Energitilsynet ifølge DONG ikke har hjemmel til at fastsætte bindende omkostningsrammer eller i øvrigt at beregne præcist hvilke omkostninger, der må indgå i DONG's prisfastsættelse. Tilsynet har endvidere ifølge DONG ikke kompetence til bindende at fastlægge et bestemt afkast for DONG. Tilsynets opgave er blot at føre tilsyn med prisernes rimelighed og skal derfor – hvis priser skal tilsidesættes – påvise at disse ikke er rimelige. DONG finder ikke, at Tilsynet har påvist, at der foreligger sådanne særlige forhold ved DONGs transmissionsvirksomhed, at det kan begrunde, at det skulle være urimeligt at antage et afkast, som DONG har gjort.

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 13 af 27

DONG påpegede endvidere, at Energitilsynet ved fastlæggelsen af den generelle markedsrisikopræmie, der ikke er virksomheds- eller sektorafhængig, adskiller sig fra den danske telemyndighed, der antager 3,75 % mod Tilsynets 2,8 %.

Energitilsynet bemærkede til DONGs indlæg, at Tilsynet er enig med DONG i, at en eventuel underdækning for perioden 1977-2000 er en omkostning, som kan indregnes i de fremtidige priser på lige fod med andre omkostninger, men at det ikke får betydning for afgørelsens resultat, og at DONG ikke frit kan bestemme, hvordan en eventuel underdækning skal indregnes i de fremtidige priser. I så fald afskæres Tilsynet fra meningsfuldt at foretage den forudsatte vurdering af prisernes rimelighed på grundlag af størrelsen af selskabets omkostninger. Energitilsynet bemærkede endvidere, at Tilsynet finder, at spørgsmålet om en rimelig forrentning, er et skøn, som er tillagt Tilsynet ved naturgasforsyningslovens § 38. Energitilsynet mener, at Tilsynet har udøvet skønnet på et forsvarligt grundlag og inden for rammerne af § 38. Energitilsynet bemærker endvidere, at Energiklagenævnet skal være yderst tilbageholden med at tillægge de ensidige indhentede erklæringer betydning, idet det ikke fremgår hvilke oplysninger, der har været kendt for koncipisten af erklæringen. Energitilsynet understregede, at Tilsynet er villig til at genoptage sagen, hvis tingene ændrer sig.

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 14 af 27

(ii) Skriftveksling og mundtlig forhandling vedrørende Gasgruppens klage

A. Klage af 22. november 2002 og 27. januar 2003 fra Gasgruppen

For Energiklagenævnet har Gasgruppen nedlagt påstand om, at Energitilsynets afgørelse af 15. marts 2002 hjemvises til fornyet behandling. Gasgruppens klage indeholder tre hovedpunkter, der alle er relateret til beregningen af kapitalgrundlaget samt fastlæggelsen af rentesatsen:

- 1) Gastransportaktiviteternes andel af Dansk Olie & Naturgas A/S' selskabskapital skal i perioden indtil udskillelsen af DONG Naturgas A/S i et selvstændigt selskab være lig med DONG Naturgas A/S' selskabskapital i det første regnskab aflagt pr. 31. december 1984 sat i forhold til koncernens samlede selskabskapital på samme tidspunkt, d.v.s. 57 % og ikke 90 % som antaget af Energitilsynet. Efter Gasgruppens opfattelse bør den regulatoriske egenkapital for DONG Naturgas A/S opgøres til 4.262 mio. kr. og ikke 7.138 mio. kr. som opgjort af Energitilsynet, hvilket fører til en nedsættelse af omkostningsrammen og af DONG's transmissionstariffer med yderligere 12
- 2) Det selskabsspecifikke risikotillæg i forrentnings-satsen for egenkapitalen bør i Tilsynets afgørelse af 15. marts 2002 reduceres fra 1,1 % til

0,8 %, således at renten i 2001 bliver 7% som for eltransmissions-selskaber. Gasgruppen mener ikke der er nogen principiel forskel i risikoforhold mv. for de to typer selskaber.

- 3) Grundlaget for beregningen af transmissions- og lagertariffer gældende fra 1. april eller 1. oktober 2003 bør være den regulatoriske egenkapital opgjort ultimo 2002, og at grundlaget for beregningen af transmissions- og lagertariffer gældende fra 1. april eller 1. oktober 2004 bør være den regulatoriske egenkapital opgjort ultimo 2003. Dette klagepunkt blev frafaldet ved den mundtlige forhandling

B. Energitilsynets svarskrift af 27. marts 2003

Energitilsynet finder fortsat, at Gasgruppens klage og beregninger ikke tilføjer noget afgørende nyt i forhold til tilsynets afgørelse af 15. marts 2002, idet:

- forskellen mellem Energitilsynets resultater i afgørelsen af 15. marts 2002 og Gasgruppens resultater for så vidt angår forrentningsgrundlaget skyldes anvendelse af forskellige metoder.
- Energitilsynets metode til beregning af forrentningsgrundlaget er fastsat på baggrund af tal, som er indberettet af DONG Naturgas, og som tilsynet må tage udgangspunkt i er korrekte.
- forskellene mellem Energitilsynets og Gasgruppens beregninger ligger indenfor hvad, der må accepteres ved Energitilsynets naturlige skønsudøvelse ved rimelighedsvurderingen efter naturgasforsyningslovens § 38.
- Gasgruppen ikke har anført noget selvstændigt argument for, at tilsynet har fastsat rentesatserne for højt.

Til Gasgruppens to første påstande anfører Energitilsynet følgende:

- 1) For så vidt angår spørgsmålet om størrelsen af de indskud, DONG har foretaget i DONG Naturgas A/S, har Energitilsynet støttet sig til DONGs oplysninger herom. Det er Energitilsynets opfattelse, at man med rette har støttet sig til disse oplysninger, som Tilsynet ikke har haft grundlag for at anfægte.
- 2) For så vidt angår spørgsmålet om størrelsen af det virksomhedsspecifikke risikotillæg og forrentningen af den indskudte kapital har Tilsynet med analysen søgt at tage hensyn til alle de specifikke forhold, som gælder for DONG Transmission, og som kan få indflydelse på risikoen ved at investere i eller give lån til transmissionsaktiviteterne. Herudover finder Energitilsynet ikke, at Gasgruppen selvstændigt argumenterer for, at egenkapitalrenten bør nedsættes med 0,3 %-point. Gasgruppen henviser alene til en anden af tilsynets afgørelser. Energitilsynet er for så vidt enig med Gasgruppen i, at markedsrisici for transmissionsselskaber i el- og naturgassektoren er nogenlunde sammenlignelige. Det følger også af afgørelsen af 15. marts 2002, at tilsynet har draget paralleller til elbranchen. Tilsynet har dog kun meldt

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 15 af 27

meldt foreløbige rentesatser ud for elsektoren, og der må forventes revisioner af disse.

C. Energi Viborgs bemærkninger af 9. maj 2003

Gasgruppen finder at Energitilsynet efter at Gasgruppen havde klaget over transmissionstariffen burde have undersøgt, om DONGs oplysninger var korrekte. Et kapitalindskud i 1979 på 865 mio. kr. gik således til Dansk Olie og Naturgas A/S, som tillige stod for etableringen af olierørledningen fra Gormfeltet i Nordsøen til Fredericia

Energi Viborg mener endvidere ikke, at forskellene mellem Energitilsynets og Gasgruppens beregninger ligger indenfor, hvad der må accepteres ved Energitilsynets naturlige skønsudøvelse ved rimelighedsvurderingen efter naturgasforsyningslovens § 38. Gasgruppens egen beregning fører således til at DONG's regulatoriske egenkapital skal reduceres med 2,7 mia. kr. eller 39 % i 2000.

I replikken belyses endelig forskelle mellem de fastsatte forrentningssatser for DONG Transmission hhv. elnetselskaber på 150 kV og derunder. Det gøres herunder gældende at det er urimeligt at forrentningssatsen for den samlede kapital øges med stigende soliditet modsat princippet for elsektoren, der er nedfældet i en bekendtgørelse. Gasgruppen finder at nævnet bør fastsætte samme forrentningsprocent som for elnet- og transmissionsvirksomheder på 150 kV og derunder.

D. Gasgruppens og Energitilsynets efterfølgende indlæg og mundtlig forhandling

Ved den mundtlige forhandling gjorde Gasgruppen gældende, at Energitilsynets afgørelse af 15. marts 2002 bør hjemvises til fornyet behandling i Energitilsynet. For det første med henblik på fornyet behandling af forrentningsgrundlaget, herunder størrelsen af de indskud, som DONG har foretaget i DONG Naturgas A/S, med henblik på at efterprøve og vurdere de af DONG indberettede tal vedrørende statens indskud i naturgasaktiviteterne. For det andet med henblik på fornyet behandling af forrentningssatsen, som tillades DONG Transmission, med henblik på at revurdere om den tilladte forrentningssats bør være forskellig for gas- og elnetsselskaber med samme soliditetsgrad. Med Energitilsynets afgørelse af 28. april 2003 er forrentningsprocenten den samme (0,7 % nominelt før skat på hele kapitalen) for gas- og elnetsselskaber med en soliditetsgrad på 40 % - men ikke ved andre soliditetsgrader.

Energitilsynet bemærkede til Gasgruppens indlæg, at Tilsynet ikke finder anledning til at anfægte de af DONG fremkomne oplysninger, og at der ikke er holdepunkter i naturgasforsyningsloven eller dennes forarbejder for, at for-

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 16 af 27

rentningen af kapitalen i naturgassektoren og i elsektoren skal være den samme, eller for at forrentningen nødvendigvis skal falde med stigende soliditet.

Ved brev af 23. juni 2003 gjorde Gasgruppen efterfølgende opmærksom på, at det af Dansk Olie og Naturgas A/S' regnskab for 1984 fremgår af note 13, at aktierne i Dansk Naturgas A/S er optaget til nominal værdi 905 mill. kr. selv om datterselskabets egenkapital er reduceret til 638 mill. kr., idet aktiekapitalen er særlig sikret (jfr. Akt 292).

Ved brev af 10. juli 2003 oplyste DONG til det af Gasgruppen fremførte, at efter kapitalindskuddet ved Anlægslov nr. 232 af 8. juni 1979 for naturgasforsyning var i alt 910 mio. kr. blevet bevilget til naturgasprojektet, og at bemærkningen i selskabets regnskab for 1984 er en følge af lovgivningsmæssige krav, idet en del af den oprindelige indskudskapital var tabt, da datterselskabet Dansk Naturgas A/S blev stiftet den 1. oktober 1984. Som under ankesagen tidligere anført, vil der i et investeringsprojekt ofte forekomme underskud i starten af projektets levetid (typisk i anlægs- og opstartsfasen), som kan tære på egenkapitalen. Dette har også været tilfældet for investeringerne i naturgasprojektet. Dette forhold ændrer således ikke ved, at det er ejerens indskud – og ikke den til enhver tid værende egenkapital – der skal forrentes, når man skal skønne over værdien af indskudskapitalen ultimo 2000.

Regnskabsmæssigt blev aktierne i Dansk Naturgas A/S' regnskab 1984 medtaget til nominal værdi, idet staten i aktstykke 292 af 1. maj 1984 bl.a. gav tilsagn om i finansårene 1985 og 1986 at udvide aktiekapitalen i Dansk Olie og Naturgas A/S. Kapital som ifølge aktstykket skulle stilles til rådighed for det datterselskab, som skulle oprettes for at overtage gasaktiviteterne fra Dansk Olie og Naturgas A/S, dvs. Dansk Naturgas A/S. Gasgruppens oplysninger ændrer således ikke på det forhold, at der blev bevilliget 910 mio. kr. til kapitalindskud i naturgasprojektet i forbindelse med anlægsloven i 1979 – samt at det er disse kapitalindskud, der skal forrentes, uanset at en del af egenkapitalen i selskabet, som følge af løbende underskud i starten af investeringsprojektet, var tabt i forbindelse med stiftelsen af DONG Naturgas A/S i 1984.

Energitilsynet erklærer sig i brev af 21. juli 2003 enig i DONG's henvisning til anlægsloven med tilhørende forarbejder og bemærker, at det med baggrund i naturgasforsyningslovens § 38 netop er selve indskudskapitalen der skal forrentes og ikke den egenkapital, som i det enkelte år er opført i regnskabet.

III. Udviklingen i lovgivningen som baggrund for sagerne

Naturgasforsyningsloven af 2000 indførte særskilte og differentierede pris-kontrolbestemmelser for naturgasselskaberne. Tidligere var DONG's natur-

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 17 af 27

gasaktivitet omfattet af bestemmelserne i varmforsyningslovens kap. 4, herunder hovedbestemmelsen i lovens § 20, stk. 1, hvorefter der i priserne kunne indregnes nødvendige udgifter til brændsel, lønninger og andre driftsomkostninger, administration og salg samt forrentning af fremmedkapital og underskud fra tidligere perioder opstået i forbindelse med etablering og væsentlig udbygning af forsyningssystemerne. Herudover kunne der indregnes driftsmæssige afskrivninger og med Energitilsynets tiltrædelse henlæggelser til nyinvesteringer og forrentning af indskudskapital efter nærmere i den såkaldte afskrivningsbekendtgørelse fastsatte regler. I lovens § 20, stk. 3-5 fandtes herudover særlige regler vedrørende naturgaspriserne, der fastsatte dels en maksimalpris for naturgas overfor fyringsolie, dels hjemlede nærmere regler for fastsættelse af naturgasprisen for store forbrugere og endelig foreskrev anvendelse af bindende videresalgspriser.

Reguleringen af den samlede naturgaspris var i høj grad rettet mod mindre forbrugere. Selskabernes budget skulle udarbejdes ud fra "hvile i sig selv"-princippet, og indtægterne skulle som udgangspunkt dække udgifterne i det enkelte år.

Naturgasforsyningsloven afskaffer hvile-i-sig-princippet for bl.a. transmission og oplagring af naturgas, medens princippet videreføres i ændret form for distributions- og forsyningspligtselskaber, herunder med regler om indførelse af indtægtsrammer for virksomheden. I disse selskaber fastsættes priserne efter § 37 under hensyntagen bl.a. til omkostningerne til "forrentning af kapital", hvilket efter lovmotiverne omfatter renter af fremmedkapital samt forrentning af eventuel indskudskapital. Forrentning af egenkapital udover indskudskapital kan derimod ikke indregnes i indtægtsrammerne.

Priser og vilkår for tredjeparts adgang til transmissionsnet og lagre fastsættes under den nye lov nu efter forhandling, dvs. priserne er i princippet markedsbestemte. Da selskaberne kan have en monopollignende stilling foreskrives i lovens § 38, at priser og betingelser skal fastsættes således, at der ikke diskrimineres mellem systembrugerne, og at Energitilsynet fører tilsyn med prisernes og betingelsernes rimelighed, jfr. denne bestemmelse. Allerede med virkning fra 1. august 2001 udbygges bestemmelsen i § 38, stk. 1 med et 2. pkt., hvorefter der ved prisfastsættelsen tages hensyn til selskabernes omkostninger, samt til at der skal kunne opnås et rimeligt afkast af den i selskaberne investerede kapital. Der indføres nu en reguleret (tredjeparts)adgang til transmissionsnettet, der følges op af et tilsyn med en omkostningsbaseret prissætning. For denne ændring og for de lovmotiver, som udlægger retstilstanden efter § 38, henvises til den nærmere gennemgang af retsgrundlaget neden for.

Naturgasforsyningsloven pålægger alle naturgasselskaber at følge årsregnskabslovens regler. DONG Naturgas A/S opfyldte som aktieselskab allerede disse, men skulle nu efter lovens § 47 i sin interne regnskabsføring føre sepa-

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 18 af 27

rate regnskaber for bl.a. transmissions- og lageraktiviteterne, som det ville skulle gøres, såfremt aktiviteterne blev udført af særskilte selskaber.

Naturgasforsyningslovens § 61 forpligtede dernæst distributions- og forsyningsselskaber til efter Energitilsynets nærmere bestemmelse at udarbejde en opgørelse over kapitalforhold før lovens ikrafttræden og til at udarbejde en åbningsbalance efter retningslinier fastsat af Energitilsynet, som ville skulle danne grundlag for den fremtidige prisfastsættelse efter lovens bestemmelser. Tilsynet træffer afgørelse om godkendelse af selskabernes opgørelser og åbningsbalancer i henhold til § 61, stk. 3.

Transmissions- og lageraktivitet er ikke omfattet af en til § 61 svarende ordning, som også kendes fra elsektoren, hvor detaljerede overgangsregler har etableret et særligt grundlag for den fremtidige prisfastsættelse. DONG Transmission har derfor anmeldt sine tariffer efter naturgasforsyningslovens almindelige bestemmelse om anmeldelse af priser m.m. (§ 40) på grundlag af foreløbige interne budgetter udarbejdet efter lovens § 47, ligesom Energitilsynets påbud er udstedt med hjemmel i lovens almindelige påbudsbestemmelse i § 41.

IV. Retsgrundlaget

Naturgasforsyningslovens § 38 har sit udspring i lov nr. 449 af 31. maj 2000 om naturgasforsyning. Naturgasforsyningslovens § 38 havde i lov nr. 449 af 31. maj 2000 følgende ordlyd:

”§ 38. Priser og betingelser for ydelser fra transmissions-, lager- og LNG-selskaber skal fastsættes således, at der ikke diskrimineres mellem systembrugere.

Stk. 2. Energitilsynet fører tilsyn med prisernes og betingelsernes rimelighed, jf. stk. 1.”

I bemærkningerne til § 38, stk. 2 i L239 af 29. marts 2000, fremgår det at:

”Tilsynet skal ved vurderingen af, hvorvidt priserne er rimelige, forholde sig til forholdet mellem pris og omkostninger forbundet med transmissions-, lager- og LNG-selskabets virksomhed, herunder den af selskabet investerede kapital, samt forholde sig til om omkostningerne ved drift af transmissionslager- og LNG-selskabet svarer til omkostningerne ved en effektiv drift heraf. Tilsynet tager i vurderingen af priser og betingelser hensyn til priser og betingelser, der gælder på tilsvarende markeder.

Energitilsynet skal i forbindelse med prisernes og betingelsernes rimelighed tage hensyn til de særlige forhold, som gør sig gældende i gassektoren. Transmissions- og lagerselskaberne er f.eks. pålagt offentlige forplig-

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 19 af 27

telser, som er begrundet i hensynet til forsyningssikkerheden, jf. § 12, stk. 1, nr. 3 og § 15, stk. 1, nr. 3

[.....]

I april 2001 blev der for Folketinget fremsat forslag (L232 af 27. april 2001) om ændring af bl.a. § 38. I stk. 1 blev foreslået indsat som 2. punktum:

”Ved prisfastsættelsen tages hensyn til selskabernes omkostninger, herunder omkostninger til en rimelig forrentning af den i selskaberne investerede kapital. Miljø- og energiministeren fastsætter regler om opgørelsen af den i selskaberne investerede kapital samt fastlæggelsen af den sats, hvormed denne kapital kan kræves forrentet.”

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

I de almindelige bemærkninger til bestemmelsen er det anført:

”Med henblik på at skabe en større klarhed over, hvilke omkostningselementer DONG Naturgas A/S kan indregne i sine transmissions- og lager-tariffer, foreslås endelig en ændring af § 38, stk. 1. Ved ændringen præciseres det, at transmissions-, lager- og LNG-selskabers priser skal fastsættes under hensyn til selskabernes omkostninger, herunder omkostninger til forrentning af den i selskaberne investerede kapital. Med henblik på at sikre, at prisfastsættelsen i mindre omfang end hidtil vil bero på en rent skønsmæssig vurdering, foreslås det endvidere, at miljø- og energiministeren bemyndiges til at fastsætte regler, der giver mulighed for at fastlægge den forrentning af den investerede kapital, som der kan tages hensyn til ved prisfastsættelsen.”

Side 20 af 27

I de specielle bemærkninger til ændringsforslaget er følgende anført:

”Det følger af bemærkningerne til den gældende § 38 i naturgasforsyningsloven, at Energitilsynet, ved vurderingen af, om transmissions-, lager-, og LNG-selskabers priser er rimelige, skal forholde sig til forholdet mellem pris og omkostninger forbundet med selskabernes virksomhed, herunder omkostningerne forbundet med den af selskaberne investerede kapital. Tilsynet skal endvidere forholde sig til, om omkostningerne ved driften af de pågældende virksomheder svarer til omkostningerne ved en effektiv drift af disse. Endelig skal Tilsynet i vurderingen tage hensyn til priser og betingelser, der gælder på tilsvarende markeder.

Ændringen har for det første til hensigt at tydeliggøre i selve lovteksten, at det er størrelsen af selskabernes omkostninger, der skal danne grundlag for selskabernes prisfastsættelse, og som derfor udgør det primære grundlag for Energitilsynets vurdering af prisernes rimelighed, jf. § 38, stk. 2.

Derudover bemyndiges ministeren til at fastsætte regler om opgørelsen af den i selskaberne investerede kapital samt om fastlæggelsen af den sats,

hvormed denne kapital kan kræves forrentet. Ifølge bemærkningerne til den gældende § 38 i naturgasforsyningsloven skal Energitilsynet ved vurderingen af prisernes rimelighed blandt andet tage hensyn til omkostningerne forbundet med den af selskaberne investerede kapital. Der er imidlertid ikke i bemærkningerne fastlagt nærmere regler for opgørelsen af denne kapital, og for hvad der må anses for at være en rimelig forrentning af denne kapital. Der er derfor, efter den nugældende overladt tilsynet et betydeligt skøn med hensyn til vurderingen af prisernes rimelighed.

Det forekommer ikke hensigtsmæssigt, at et afgørende element i selskabernes prisfastsættelse i så høj grad beror på skønsmæssige vurderinger. Det foreslås derfor, at Miljø- og Energiministeren fastsætter regler, der giver mulighed for en præcis fastlæggelse af den i selskaberne investerede kapital og af den sats, hvormed denne kapital kan kræves forrentet.

Det forudsættes, at det ved udnyttelsen af denne bemyndigelse sikres, at opgørelsen af den investerede kapital og fastlæggelsen af den rimelige forrentning heraf sker efter sådanne principper, at selskabernes priser står i rimeligt forhold til de priser og betingelser, der sker på tilsvarende markeder, samt at der tages behørigt hensyn til den måde, hvorpå den i selskaberne eksisterende aktivmasse er finansieret.”

Lovforslagets § 38 blev udsat for kritik blandt andet fra Dansk Industri, Energitilsynet og Konkurrencerådet. Kritikken gik bl.a. på at miljø- og energiministeren via den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse fik mulighed for at fastsætte regler, som havde direkte indflydelse på prisfastsættelsen i DONG, idet staten som ejer af DONG kunne have en selvstændig økonomisk interesse heri.

Denne kritik gav anledning til en ændring af lovforslaget i forhold til det oprindeligt fremsatte. Bemyndigelsesbestemmelsen udgik og forslaget til 2. punktum blev som følger: ”Ved prisfastsættelsen tages hensyn til selskabernes omkostninger samt til, at der skal kunne opnås et rimeligt afkast af den i selskaberne investerede kapital.”

I bemærkningerne til ændringsforslaget anførtes bl.a.:

[.....]

”Den omhandlede bemyndigelsesbestemmelse skulle ses i lyset af, at der er blevet foretaget betydelige kapitalindskud med henblik på at finansiere selskabernes investeringer i naturgasprojektet. Der har kun i begrænset omfang været mulighed for at opnå en forrentning af disse kapitalindskud via et normalt aktieudbytte.

25. august 2003
J.nr. 31-2 og 31-3
Eksp.nr.: 12066
CAM

Side 21 af 27

Hvis der ved den fremtidige prisfastsættelse ikke tages hensyn hertil, vil selskabernes være afskåret fra at opnå et rimeligt afkast af de foretagne investeringer, idet selskaberne endeligt vil komme til at bære den underdækning, der hidrører fra naturgasprojektet.

Hensigten var derfor, at der ved udnyttelsen af bemyndigelsesbestemmelsen skulle fastsættes regler, der indebar, at det ved prisfastsættelsen så vidt muligt blev sikret, at selskabernes samlede indtægter over de foretagne investeringers levetid modsvarede de samlede omkostninger over den samme periode, herunder en rimelig forrentning af den af ejeren indskudte kapital.

Det var dog også forudsat, at der ved udnyttelsen af bemyndigelsesbestemmelsen skulle fastsættes regler, der sikrede, at priserne for transmissions-, lager- og LNG-selskaber ikke i væsentlig grad oversteg prisniveauet på tilsvarende markeder.”

[.....]

”Ved ændringsforslaget bortfalder miljø- og energiministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om opgørelsen af de i selskaberne investerede kapital samt om fastlæggelsen af forrentningssatsen. Endvidere præciseres det i ændringsforslaget, at der ved prisfastsættelsen skal tages hensyn til, at der bør være mulighed for at opnå et rimeligt afkast af den investerede kapital. Selskaberne vil i kraft af en sådan regulering ved prisfastsættelsen kunne få dækning for, at det hidtil ikke har været mulighed for at opnå en rimelig forrentning af indskudskapitalen. Distributionsselskaberne har tilsvarende mulighed for indregning af en underdækning hidrørende fra naturgasprojektet, idet indtægtsrammerne for de selskaber, der har tiltrådt Skt. Hans-aftalen, skal fastsættes således, at den historiske gæld sikres afviklet ved udgangen af 2014. Da de øvrige distributionsselskabers indtægtsrammer skal fastsættes efter tilsvarende principper, vil de også indirekte være sikret en indregning af en tidligere underdækning.

Ændringsforslaget indebærer derfor, at der ikke sker nogen forskelsbehandling mellem på den ene side de af bestemmelsen omfattede selskaber, der har finansieret investeringerne i naturgasprojektet ved kapitalindskud, og på den anden side distributionsselskaberne, der har finansieret investeringerne ved låneoptagelse.

Det er fortsat det uafhængige Energitilsyn, der i medfør af naturgasforsyningslovens § 38, stk. 2, fører tilsyn med prisernes og betingelsernes rimelighed.

Det er ligeledes fortsat hensigten, at tilsynet ved vurderingen efter pkt. 2 skal forholde sig til, om omkostningerne ved drift af de pågældende virk-

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 22 af 27

somheder svarer til en effektiv drift af disse. Ligeledes er det fortsat hensigten, at tilsynet ved vurderingen efter stk. 2 skal påse, at priserne for ydelser fra transmissions-, lager og LNG-selskaber ikke i væsentlig grad må overstige prisniveauet på tilsvarende markeder.”

I samrådsnotits til besvarelse af samrådsspørgsmål i FEPU den 23. maj 2001 udtalte ministeren:

[.....]

”Det har bl.a. været fremme, at forbrugerne hermed kommer til at betale for DONG’s infrastruktur 2 gange.

Det har naturligvis aldrig været meningen, at forbrugerne skal betale for infrastrukturen 2 gange. Det, der er meningen med bestemmelsen, er, at staten skal have mulighed for at få en rimelig forrentning af den investerede kapital. Med bestemmelsen vil der ikke længere være forskelsbehandling mellem DONG, hvor finansieringen af investeringerne i naturgasprojektet er sket ved kapitalindskud og på den anden side de regionale selskaber, hvor finansieringen af investeringerne hovedsageligt er sket ved låneoptagelse.”

[.....]

”Dette forslag indebærer bl.a., at bemyndigelsesbestemmelsen bortfalder, og at det således er det uafhængige Energitilsyn, der i medfør af den eksisterende lovs § 38, stk.2, fører tilsyn med prisernes og betingelsernes rimelighed. Samtidig præciseres, at der ved prisfastsættelsen skal tages hensyn til, at der bør være mulighed for at opnå et rimeligt afkast af hele den i selskaberne investerede kapital.”

Naturgasforsyningslovens § 38 fik ved ændringslov nr. 481 af 7. juni 2001 herefter følgende ordlyd:

”§ 38. Priser og betingelser for ydelser fra transmissions-, lager og LNG-selskaber skal fastsættes således, at der ikke diskrimineres mellem systembrugerne. Ved prisfastsættelsen tages hensyn til selskabernes omkostninger samt til, at der skal kunne opnås et rimeligt afkast af den i selskaberne investerede kapital.

Stk. 2. Energitilsynet fører tilsyn med prisernes og betingelsernes rimelighed, jf. stk. 1.”

V. Energiklagenævnets bemærkninger

1. Naturgasforsyningslovens § 38 fastslår om den tilladte kapitalforrentning, at der skal kunne opnås et rimeligt afkast af den i selskaberne investerede kapital. I forarbejderne til bestemmelsen er således markeret et ønske om sikring af, at der kan opnås et rimeligt afkast af hele den investerede kapital uden hensyn til om investeringen er finansieret med fremmed- eller egenkapi-

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 23 af 27

tal. I de i energiforsyningslovene i øvrigt anvendte prisbestemmelser benyttes hyppigt udtrykket "forrentning af kapital" i opregningen af de omkostninger, der skal tages hensyn til ved fastsættelsen af priserne. Tilsvarende gælder for naturgasdistributions- og forsyningspligtige selskaber efter naturgasforsyningslovens § 37, medens indregning af en "rimelig forrentning af indskuds-kapital" i bl.a. DONG Naturgas tidligere efter varmforsyningsloven krævede Gas- og varmeprisudvalgets, nu Energitilsynets tilladelse.

2. Energiklagenævnet kan tiltræde at Energitilsynet bl.a. ved vurderingen af det af DONG beregnede kapitalafkast ikke har baseret sig på det af selskabet forelagte regnskabsmateriale, men har foretaget en egen beregning af værdien ultimo 2000 af kapitalindskuddene i DONG, som disse ville have beløbet sig til under antagelse af et rimeligt afkast gennem årene. Nævnet lægger herved til grund at en sådan beregning bygger på et stort antal mere eller mindre skønsprægede forudsætninger og antagelser, hvis rigtighed alle kan diskuteres. Nævnet kan i denne forbindelse tiltræde tilsynets fortolkning af naturgasforsyningslovens § 38, hvorefter udbetalte udbytter fradrages ved beregningen af forrentningsgrundlaget, men at der ikke ved fastsættelsen af tariffene foruden afskrivninger skal budgetteres med løbende tilbagebetaling af selve kapitalindskuddet i tillæg til et rimeligt afkast, idet egenkapitalen inkl. opsamlede reserver kan komme investor til gode ved salg af ejerandele (aktier) eller likvidation af virksomheden. Den i forarbejderne omhandlede ligestilling med distributionsselskaber, for hvilke indtægtsrammer efter naturgaslovens § 37 a forudsættes fastsat således at den historiske gæld sikres afviklet ved udgangen af 2014 peger dog på, at man ved rimelighedsvurderingen af transmissi-onstarifferne løbende skal have øje for om den i virksomheden opbyggede egenkapital faktisk kan sikre en eventuel tilbagebetaling af kapitalindskud - i det omfang den opgjorte regulatoriske egenkapital ikke er likvideret ved frem-skrevne udbytter.

3. Nævnet lægger til grund at den af tilsynet beregnede overdækning på ca. 300 mio. kr. vurderet på baggrund af egenkapitaludviklingen ifølge DONG's årsregnskaber ligesom en eventuel tilsvarende underdækning i forhold til et rimeligt kapitalafkast vil indgå i vurderingen af tariffene for 2002 og følgende år. Nævnet forudsætter tillige, at den af Energitilsynet foretagne beregning af forrentningsgrundlaget pr. ultimo 2000 er definitiv i den forstand, at forrentningsgrundlaget for de følgende år i udgangspunktet alene skal korrigeres for fremskrevne udbytter i disse år.

4. Metoden for tilsynets beregning af overdækningen er baseret på tilsynets fortolkning af DONG's metode, men med tilsynets renteantagelser og antagelser om kapitalstruktur. DONG har beregnet en underdækning på 2,5 mia. kr., hvilket sammenholdt med den af tilsynet beregnede overdækning på 0,3

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 24 af 27

mia. kr. er illustrerende for betydningen af valget af beregningsforudsætninger.

5. Energitilsynet har ved beregningerne af kapitalomkostningerne bl.a. henvist til DONG's gode kreditværdighed og til et historisk relativt lavt krav til egenkapitalens forrentning i Danmark. Vedrørende fastlæggelsen af risikotillægget for investeringerne i naturgasnettet anfører tilsynet, at det er almindeligt anerkendt, at tillægget i forhold til udenlandske markedsrisikotillæg over tid har været lavere i Danmark.

6. Energiklagenævnet finder at kunne lægge Energitilsynets beregning af den regulatoriske egenkapital ultimo 2000 til grund henset til forholdene for DONG i perioden 1977-2000 og den da gældende prislovgivning. Samtidig deler nævnet opfattelsen af de af Energitilsynet valgte beregningsforudsætninger som værende overvejende lave, når beregningerne skal benyttes ved vurderingen efter naturgasforsyningsloven af 2000 af kapitalomkostningerne i DONG Transmission fremover, hvor de bestemmende erhvervsvilkår og kapitalmarkedsforhold må antages stadig mere internationalt fastlagt.

7. Energitilsynet konstaterer i notatet af 15. marts 2002, at sammenligninger af transportpriser foretaget af tilsynet og EU-kommissionen viser, at de anmeldte tariffer ikke overstiger priserne i andre lande i væsentlig grad. Derimod fastslås i tilsynets afgørelse, at de budgetterede indtægter for 2001 hidrørende hhv. fra transportbetaling og fra betaling for nødforsyning ved adgang til selskabets transportsystem findes at overstige en beregnet ramme for rimelige omkostninger forbundet med selskabets virksomhed i 2001, herunder omkostninger forbundet med en rimelig forrentning af den i selskabet investerede kapital, med 14 % resp. 6 %, jf. § 38, stk.1. Energitilsynet finder herefter at de anmeldte tariffer er i strid med naturgasforsyningslovens § 38, stk. 1, idet prisfastsættelsen ikke afspejler selskabets omkostninger, herunder omkostninger til en rimelig forrentning af den i selskabet investerede kapital. DONG pålægges endelig i medfør af lovens § 41, stk. 1 at ændre henholdsvis transporttarif og betaling for nødforsyning, således at selskabets priser kommer i overensstemmelse med lovens § 38, stk. 1 senest fra den 1. maj 2002 efter drøftelse med Energitilsynets sekretariat og under hensyntagen til selskabets regnskab for 2001 samt budgetter for 2002. Endelig oplyses at der ikke med afgørelsen er taget stilling til mulighederne for en fortsat effektivisering af driften, men at dette vil indgå i Energitilsynets løbende vurdering af priser for transmissionsydelser i de kommende år.

8. Nævnet konstaterer at centralt for tilsynets afgørelse har været tilsynets beregning af DONG's kapitalomkostning i 2001 til at være 366 mio. kr. mod DONG's beregning af samlede renteudgifter på 644 mio. kr. + afskrivning af underdækning med 110 mio. kr. i selskabets omkostningsramme for trans-

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 25 af 27

missionsvirksomheden ekskl. nødforsynings- og lageromkostninger. Den af tilsynet beregnede samlede kapitalomkostning indgår i den af tilsynet beregnede omkostningsramme, der efter tilsynets afgørelse danner overgrænsen for et rimeligt omkostningsniveau og dermed for om de anmeldte tariffer strider mod lovens § 38, stk. 1.

9. Naturgasforsyningsloven har ikke for transmissionsvirksomhed institueret et indtægtsrammesystem som for naturgasdistributionsselskaberne og for net- og transmissionsvirksomheder på elområdet. Nævnet finder på denne baggrund at det i denne sag påkrævede tilsyn med de af DONG fastsatte transmissionstariffer skal ske ved en rimelighedsvurdering, som ifølge sagens natur ikke alene består i konstateringen af om en enkelt af tilsynet beregnet ramme overskrides af de af DONG budgetterede indtægter. Beregning af en omkostningsramme findes af nævnet at være et hensigtsmæssigt hjælpemiddel til en vurdering, der i denne sag tillige er udført ved at konstatere hvorledes de anmeldte tariffer stiller sig i forhold til tariffer på tilsvarende markeder i udlandet. Statuering af urimelighed og dermed lovstridighed efter § 38 fordrer en vis klarhed, som gør det naturligt at udføre flere beregninger med "høje" såvel som "lave" værdier før en konklusion drages. Det synes naturligt, at en tilsynsmyndighed ved anvendelse af en almindelig indgrebsbeføjelse er mere begrænset i dets skønsudøvelse, end hvor myndigheden er tillagt egentlige godkendelsesbeføjelser eller mulighed for at udmelde indtægtsrammer.

10. Energiklagenævnet finder herefter tilsynets beregning af en omkostningsramme - trods dens betydelige grundighed - metodisk mindre tilfredsstillende set i forhold til lovgrundlaget for pristilsynet med naturgastransmissionsvirksomheder. Hertil kommer at de af tilsynet valgte beregningsforudsætninger som helhed fremtræder noget lave, herunder særskilt fastsættelsen af det generelle markedsrisikotillæg, således at den beregnede ramme ikke fremtræder som en klar overgrænse for et tarifniveau, der opfylder rimelighedskravet i naturgasforsyningslovens § 38. Nævnet savner endelig en angivelse af, hvorledes den konstaterede overdækning på 0,3 mia. kr. skal inddrages i vurderingen.

11. Nævnet finder at Energitilsynets bedømmelse af de af DONG anmeldte tariffer bør genoptages i lyset af ovenstående bemærkninger, og at sagen bør hjemvises med sigte herpå.

12. For så vidt angår Gasgruppens påstand om fornyet behandling i Energitilsynet af det af tilsynet opgjorte forrentningsgrundlag, herunder vedrørende statens indskud i DONG bemærkes, at nævnet i sin helhed kan tiltræde opgørelsen af de foretagne kapitalindskud, der er baseret på statslige bevillinger, som er forudsat anvendt i naturgasprojektet. I øvrigt tiltræder nævnet, jf.

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

Side 26 af 27

ovenfor, tilsynets beregning af den såkaldt regulatoriske egenkapital pr. ult. 2000.

13. Hvad angår Gasgruppens påstand vedrørende forrentningssatsen, herunder om revurdering af om den tilladte forrentningssats bør være forskellig for naturgas- og elnetselskaber, bemærker nævnet, at tilsynet med prisdannelsen i naturgastransmissionsvirksomhed sker på basis af reglerne i naturgasforsyningsloven. For indholdet af lovens § 38 og forarbejderne hertil er redegjort ovenfor. Loven hjemler ikke tillige en fastsættelse af effektivitetskrav under anvendelse af indtægtsrammer som for eltransmissionsvirksomheder, ej heller en soliditetskorrektion af egenkapitalforrentningen som foreskrevet i den i medfør af elforsyningsloven udstedte indtægtsrammebekendtgørelse.

25. august 2003

J.nr. 31-2 og 31-3

Eksp.nr.: 12066

CAM

14. Nævnet finder herefter at kunne stadfæste tilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 for så vidt som tilsynet udover den vurdering af DONG's transmissionsstariffer, som Energitilsynet løbende skal foretage, ikke vil foretage sig yderligere i sagen.

Side 27 af 27

VI. Energiklagenævnets afgørelse

Energitilsynets afgørelse af 15. marts 2002 i den af DONG A/S rejste klagesag hjemvises.

Energitilsynets afgørelse af 28. oktober 2002 i den af Gasgruppen v/Energi Viborg A/S rejste klagesag stadfæstes.

Afgørelsen er truffet i henhold til § 51, stk. 1 i lov om naturgasforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 130 af 27. februar 2003 og kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

P.N.V.

Jørgen Nørgaard
Nævnensformand

/Camilla Bengtson